

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ ЗГУРТОВАНОСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В КОНТЕКСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Козак Л.С., кандидат економічних наук, Національний транспортний університет, Київ, Україна, lskozak1@gmail.com, orcid.org/0000-0003-3995-172X

Федорук О.В., кандидат економічних наук, Національний транспортний університет, Київ, Україна, olesiavfedoruk@gmail.com, orcid.org/0000-0002-7402-4174

PECULIARITIES OF IMPLEMENTATION OF THE EUROPEAN UNION COHESION POLICY IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT STRATEGY IMPLEMENTATION

Kozak L.S., Ph.D., National Transport University, Kyiv, Ukraine, lskozak1@gmail.com, orcid.org/0000-0003-3995-172X

Fedoruk O.V., Ph.D., National Transport University, Kyiv, Ukraine, olesiavfedoruk@gmail.com, orcid.org/0000-0002-7402-4174

Постановка проблеми. Економічна, соціальна та територіальна інтеграція в Європейському Союзі повинна підтримуватися відповідною політикою. Політика згуртованості ЄС допомагає кожному регіону повністю розкрити свій потенціал, а Європейському Союзу загалом – покращити рівень життя та загальний добробут. Політика згуртованості Європейського Союзу також допомагає забезпечити відсутність економічних розривів між країнами та різними регіонами в одній країні, підтримує ключові цілі ЄС, такі як зелений і цифровий перехід.

Зміцнення економічної, соціальної та територіальної згуртованості є однією з головних цілей ЄС. Європейський Союз присвячує значну частину своєї діяльності та бюджету зменшенню диспропорцій між регіонами, особливо в сільській місцевості, районах, які постраждали від індустріального переходу, регіонах, що страждають від серйозних і постійних природних або демографічних недоліків. ЄС підтримує досягнення цих цілей шляхом використання європейських структурних та інвестиційних фондів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На актуальність проблеми реалізації політики згуртованості Європейського Союзу в контексті впровадження стратегії сталого економічного розвитку вказують численні дослідження таких українських та зарубіжних вчених, як Р. Болдуїн, А. Бояр, Ч. Вишлош, І. Грицяк, Н. Карпчук, М. Корнер, Н. Романюк, П. Фонтен та інші. Проблема реалізації політики згуртованості Європейського Союзу є актуальною та потребує подальших досліджень.

Постановка завдання. Основними цілями статті є: дослідження особливостей реалізації політики згуртованості Європейського Союзу в контексті впровадження стратегії сталого економічного розвитку; систематизація напрямів реалізації політики згуртованості Європейського Союзу; з'ясування значення Європейського інвестиційного банку в реалізації політики згуртованості ЄС; дослідження напрямів розвитку європейського територіального співробітництва як важливої цілі політики згуртованості.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних реаліях економічного розвитку політика згуртованості допомагає досягти багатьох цілей політики ЄС, а також доповнює політику ЄС, яка стосується освіти, працевлаштування, енергозбереження, навколишнього середовища, єдиного ринку, дослідження та інновацій. Політика згуртованості надає територіям спеціальні інструменти інвестування для вирішення важливих проблем. Основна частина фінансування політики згуртованості зосереджена на менш розвинутих європейських країнах і регіонах, щоб допомогти їм наздогнати та зменшити економічні, соціальні та територіальні відмінності, які все ще існують в країнах ЄС.

Політика згуртованості спрямована на всі регіони та міста Європейського Союзу з метою підтримки створення робочих місць, конкурентоспроможності бізнесу, економічного зростання, сталого розвитку, а також покращення якості життя громадян (рис. 1). Щоб досягти цих цілей і задовольнити різноманітні потреби розвитку в усіх регіонах ЄС, 392 мільярди євро – майже третина загального бюджету ЄС – було виділено на політику згуртованості на період 2021–2027 років [1].

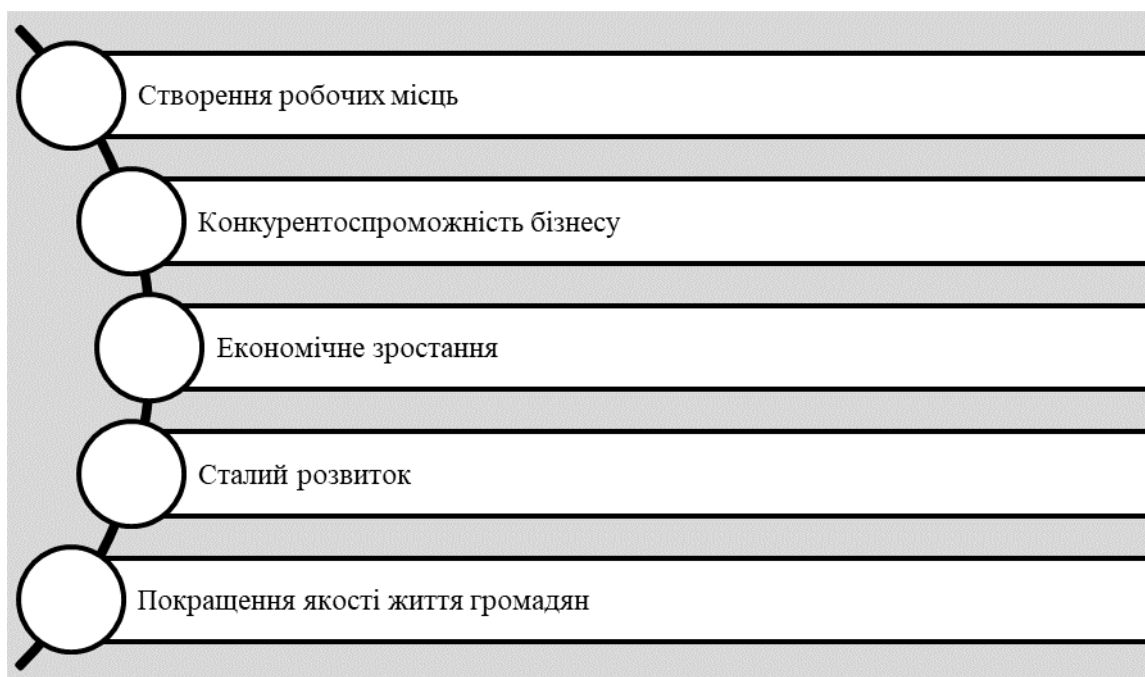

Рисунок 1 – Напрями реалізації політики згуртованості Європейського Союзу
 Figure 1 – Directions of implementation of the EU cohesion policy

Варто зауважити, що політика згуртованості ЄС здійснюється через спеціальні фонди, а саме:

1. Європейський фонд регіонального розвитку (European Regional Development Fund (ERDF)) для інвестицій у соціальний та економічний розвиток усіх регіонів і міст ЄС.
2. Фонд згуртованості (Cohesion Fund (CF)) для інвестицій у навколишнє середовище та транспорт в менш процвітаючих країнах ЄС.
3. Європейський соціальний фонд плюс (European Social Fund Plus (ESF+)) для підтримки робочих місць і створення справедливого та соціально інклюзивного суспільства в країнах ЄС.
4. Фонд справедливого переходу (Just Transition Fund (JTF)) для підтримки регіонів, які найбільше постраждали від переходу до кліматичної нейтральності.

Європейський фонд регіонального розвитку призначений для зміцнення економічної, соціальної та територіальної єдності Європейського Союзу шляхом виправлення дисбалансу між регіонами, що дозволить інвестувати в ЄС для прискорення сталого розвитку. У 2021–2027 роках ERDF дозволить інвестувати в Європу та її регіони більш конкурентоспроможно та розумно завдяки інноваціям і підтримці малого та середнього бізнесу, а також цифровізації; більш екологічно; більш пов'язано завдяки підвищенню мобільності; більш соціально, підтримуючи ефективну та інклюзивну зайнятість, освіту, соціальну інтеграцію та рівний доступ до охорони здоров'я, а також посилюючи роль культури та сталого туризму; ближче до громадян, підтримуючи місцевий розвиток і сталий розвиток міст у всьому ЄС [2].

Фонд згуртованості надає підтримку державам-членам із валовим національним доходом на душу населення нижче 90 % у середньому по ЄС-27 для посилення економічної, соціальної та територіальної згуртованості ЄС. Також Фонд згуртованості підтримує інвестиції в розвиток транс'європейських мереж у сфері транспортної інфраструктури (TEN-T). На період 2021–2027 років Фонд згуртованості надає підтримку Болгарії, Чехії, Естонії, Греції, Хорватії, Кіпру, Латвії, Литві, Угорщині, Мальті, Польщі, Португалії, Румунії, Словаччині та Словенії. Очікується, що 37 % загальних фінансових асигнувань Фонду згуртованості буде спрямовано на досягнення кліматичних цілей. Фонд згуртованості фінансує програми, за які спільно відповідають Європейська комісія та національні й регіональні органи влади держав-членів. Адміністрації держав-членів вибирають, які проекти фінансувати, беруть на себе відповідальність за повсякденне управління.

Європейський соціальний фонд, який з 2021 року називається Європейський соціальний фонд плюс, є основним інструментом підтримки заходів ЄС, спрямованих на запобігання та боротьбу з безробіттям, розвиток людських ресурсів і сприяння соціальній інтеграції на ринку праці. ЄС фінансує ініціативи, які сприяють високому рівню зайнятості, рівним можливостям для чоловіків і жінок, сталому розвитку та економічній і соціальній єдності.

Слід додати, що Європейський соціальний фонд плюс з обсягом 88 мільярдів євро стане головним інструментом ЄС для підтримки впровадження соціальних програм та досягнення головних цілей ЄС, ухвалених на Соціальному саміті в Порту у травні 2021 року, а саме:

- 1) забезпечення до 2030 року роботою майже 80 % мешканців ЄС віком від 20 до 64 років;
- 2) не менше 60 % усіх дорослих повинні щорічно брати участь у заходах безперервного навчання;
- 3) боротьба з бідністю: кількість людей, що перебувають під загрозою бідності або соціальної ізоляції, має бути скорочена, як мінімум, на 15 млн, серед них – не менше 5 млн дітей.

Фонд справедливого переходу є новим інструментом політики згуртованості на 2021–2027 роки в контексті Європейської зеленої угоди, спрямованої на досягнення кліматичної нейтральності ЄС до 2050 року. JTF підтримує території, які найбільше постраждали від переходу до кліматичної нейтральності, щоб уникнути зростання регіональної нерівності, відповідно до мети політики згуртованості ЄС зменшити регіональні відмінності та вирішити структурні зміни в ЄС. Фонд справедливого переходу зменшує соціально-економічні витрати, спричинені зміною клімату, підтримує економічну диверсифікацію, а також допомагає адаптуватися на мінливому ринку праці. Фонд справедливого переходу, спрямований на запобігання зростанню регіональних розбіжностей, матиме бюджет 17,5 млрд євро [3].

У 2023 році понад 36 мільярдів євро, або 45 % фінансування в Європейському Союзі, було спрямовано на підтримку регіонів згуртованості, причому близько 20 % було спрямовано на менш розвинені регіони. Економічне моделювання показує, що кредитування має значний макроекономічний вплив, збільшуючи ВВП до 2 %. Більша підтримка проєктів із високим ступенем впливу має вирішальне значення для зменшення регіональних економічних розбіжностей і розвитку економіки країн ЄС.

Основне завдання політики згуртованості Європейського Союзу полягає в тому, щоб допомогти менш розвиненим регіонам зблизитися та наздогнати більш розвинені. Політика згуртованості також спрямована на підтримку соціально-економічних пріоритетів, таких як Європейський семестр та Європейський стовп соціальних прав.

Європейський семестр був заснований для координації економічної та фінансової політики, є основним компонентом економічного та валютного союзу, щорічно об'єднує різні процеси контролю, нагляду та координації бюджетної, фінансової, економічної та соціальної політики. Як повторюваний цикл бюджетної співпраці між державами – членами ЄС, він триває з листопада по червень, і в кожній країні йому передують національний семестр, який триває з липня по жовтень, в якому рекомендації, представлені Комісією та затверджені Радою мають бути прийняті національними парламентами і введені в національне законодавство. Основними цілями Європейського семестру визначено такі: сприяння зближенню та стабільності в ЄС; сприяння забезпеченню міцних державних фінансів; сприяння економічному зростанню; запобігання надмірним макроекономічним дисбалансам в ЄС.

Європейський стовп соціальних прав – це набір документів, що містить 20 ключових принципів і прав, призначених для побудови більш справедливої Європи у сферах ринку праці та систем соціального забезпечення, а саме:

- освіта, професійна підготовка та навчання протягом життя;
- гендерна рівність;
- рівні можливості;
- активна підтримка працевлаштування;
- безпечна та адаптована зайнятість;
- заробітна плата;
- інформація про умови працевлаштування та захист у разі звільнення;
- соціальний діалог та залучення працівників;
- баланс між роботою та особистим життям;
- здорове, безпечне й добре адаптоване робоче середовище та захист даних;
- догляд за дітьми та супровід дітей;
- соціальний захист;
- допомога по безробіттю;
- мінімальний заробіток;
- доходи за віком і пенсії;
- охорона здоров'я;

- інклюзія людей з інвалідністю;
- довготерміновий догляд;
- житлове забезпечення та допомога бездомним
- доступ до життєво необхідних послуг.

З 2021 року правила розподілу фінансування в ЄС спростилися: їх адаптовано до стратегій місцевого розвитку, які продовжують враховувати валовий внутрішній продукт на особу, а також інформацію про соціально-економічну та екологічну ситуацію, наприклад, рівень безробіття серед молоді, рівень освіти, інтеграція мігрантів або зміна клімату.

Політика згуртованості Європейського Союзу ґрунтується на інвестуванні в економічно слабші регіони для підвищення рівня їхнього життя, спрямована на те, щоб допомогти кожному регіону повністю реалізувати свій потенціал і забезпечити процвітання серед усіх членів ЄС. Згуртованість була однією першочергових причин створення Європейського інвестиційного банку (ЄІБ) та продовжує залишатися одним із його пріоритетів [4].

Для фінансування згуртованості ЄІБ підтримує проекти в регіонах ЄС з валовим внутрішнім продуктом на душу населення нижчим, ніж середній показник ЄС. Ці проекти мають стосуватися принаймні одного із пріоритетів ЄІБ: інновації (цифровий і людський капітал); стійкі міста та регіони; стійка енергетика та природні ресурси; фінансування малих і середніх підприємств. ЄІБ надає позики та інші фінансові інструменти для проектів і програм, які підтримують економічну, соціальну та територіальну єдність. Крім того, ЄІБ консулює державні органи та організаторів проектів у так званих регіонах згуртованості щодо того, як покращити технічну та фінансову якість їхніх проектів, прийняти успішні стратегії в таких сферах, як транспорт і клімат, зміцнити свої інституції та залучити фінансування.

Також ЄІБ відіграє важливу роль у політиці згуртованості ЄС, керуючи коштами ЄС від імені національних і регіональних органів влади. Проекти згуртування, які підтримує ЄІБ, спрямовані на подолання нерівності шляхом надання можливостей для роботи та освіти, доступу до громадської інфраструктури і послуг, а також здорового та сталого довкілля. Це допомагає економіці процвітати, сприяє збалансованому регіональному розвитку.

Пріоритетні регіони єдності охоплюють менш розвинені регіони (з ВВП на душу населення менше 75 % від середнього по ЄС) і регіони з перехідною економікою (з ВВП на душу населення від 75 % до 100 % від середнього по ЄС). У своєму плані згуртування на 2021–2027 рр. ЄІБ зобов'язався посилити підтримку цих регіонів. Банк виділить щонайменше 40 % свого загального фінансування в Європейському Союзі на проекти в регіонах згуртованості протягом 2023–2024 років і щонайменше 45 % з 2025 року. Принаймні половина цієї частки буде спрямована на менш розвинені регіони Європи. ЄІБ прагне збільшити частку свого кредитування на боротьбу зі зміною клімату і охорону навколишнього середовища в регіонах з перехідною економікою та менш розвинутих регіонах (рис. 2) [5].

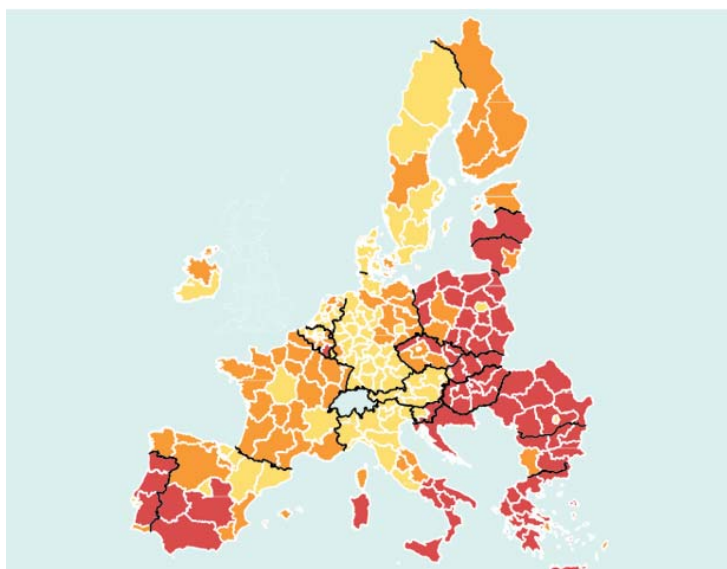
За два роки від початку поточного семирічного програмного періоду Європейського Союзу ЄІБ забезпечив 44,7 мільярда євро на проекти в регіонах згуртованості. Це включає 24,8 мільярда євро лише у 2022 році. У 2021 та 2022 роках відсоток внеску в кліматичні та екологічні цілі був вищим у кредитуванні згуртованості, ніж у загальному кредитуванні ЄІБ (рис. 3).

Група ЄІБ також підтримує країни-члени та регіони ЄС, інвестуючи державні кошти через створення та управління фінансовими інструментами. Ці інструменти в основному фінансуються фондами спільного управління ЄС (раніше відомі як європейські структурні та інвестиційні фонди) і Фондом відновлення та стійкості. Націлені на економічно життєздатні проекти, фінансові інструменти підтримують інвестиції за допомогою позик, гарантій та власного капіталу. Вони спрямовані на подолання недоліків ринку та неоптимальних інвестиційних умов, сприяючи економічній, соціальній і територіальній згуртованості Європейського Союзу та його переходу до «зелених» і цифрових технологій [6].

Крім того, ЄІБ управляє майже 10 мільярдами євро від імені членів і регіонів ЄС, за рахунок коштів багаторічних фінансових програм на 2021–2027 роки і Фонду відновлення та стійкості. Близько 6600 проектів у Греції, Італії, Польщі, Іспанії, Португалії, Литві, Румунії та на Кіпрі наразі скористалися цими інструментами. Крім того, ЄІБ управляє майже 7,8 мільярдами євро фінансових інструментів, використовуючи кошти ЄС. Ці інструменти отримали близько 95000 малих фірм і залучили майже 14 мільярдів євро.

Підтримка ЄІБ за допомогою фінансових інструментів поєднує проектування, створення та управління фондом із співфінансуванням і спеціальними консультаційними послугами. Цільові сектори, які включають енергоефективність, відновлювані джерела енергії, дослідження та інновації,

розвиток міст, сільське господарство, людський капітал і навички, мають особливе значення для згуртованості регіонів ЄС.

- Менш розвинені регіони (ВВП на душу населення – менше ніж 75 % від середнього в ЄС-27)
- Регіони з перехідною економікою (ВВП на душу населення – від 75 % до 100 % середнього показника ЄС-27)
- Більш розвинені регіони (ВВП на душу населення – вище 100 % від середнього в ЄС-27)

Рисунок 2 – Карта реалізації політики згуртованості ЄС у 2021–2027 роках
Figure 2 – Map for the implementation of the EU Cohesion Policy in 2021–2027

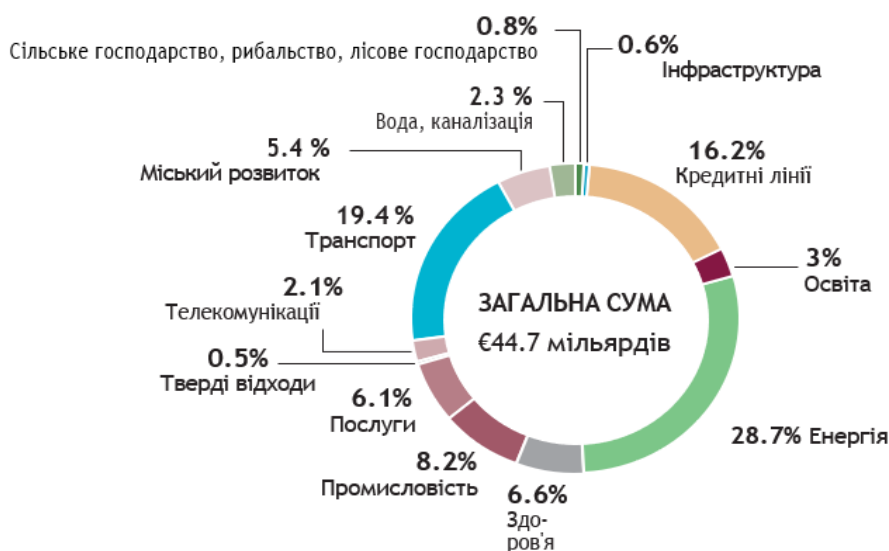

Рисунок 3 – Реалізація політики згуртованості в ЄС за секторами у 2021–2022 роках
Figure 3 – Implementation of the EU Cohesion Policy by sectors in 2021–2022

За останні п'ятнадцять років консультативна діяльність ЄІБ підтримала понад 1000 проєктів, що становить приблизно 50 % усього портфеля консультацій. Спільні консультативні програми ЄІБ та ЄС, спрямовані на конкретні потреби країн, включають спільну допомогу для підтримки проєктів у країнах ЄС. Наприклад, консультативна програма InnovFin Advisory надає рекомендації клієнтам із дослідницькими та інноваційними проєктами для покращення їхнього доступу до фінансування та консулює осіб, які приймають рішення, щодо покращення ринкових та інвестиційних умов, а також Європейський експертний центр державно-приватного партнерства, який допомагає державному

сектору в регіонах згуртованості і надає стратегічну підтримку в підготовці, закупівлі та управлінні проектами державно-приватного партнерства [7].

Перехід до економіки з нульовими викидами до 2050 року призведе до серйозних соціально-економічних проблем у регіонах ЄС, які сьогодні значною мірою залежать від діяльності з інтенсивним викидом вуглецю. Імовірність значної втрати робочих місць, зниження регіонального ВВП і скорочення податкових надходжень у цих регіонах вимагає стратегії, яка зробить перехід справедливим для всіх. ЄІБ є головним партнером Європейської комісії у впровадженні механізму справедливого переходу, який підтримує регіони та громади, що найбільше постраждали від структурного переходу від викопного палива.

Допомога у відновленні згуртованості та території Європи (Recovery assistance for cohesion and the territories of Europe (REACT-EU)) розширює заходи реагування на кризу, які здійснюються через Інвестиційну ініціативу у відповідь на коронавірус (CRII) та Інвестиційну ініціативу у відповідь на коронавірус плюс (CRII+), і є мостом до довгострокового плану відновлення. Програма підтримує інвестиційні проекти, які сприяють вирішенню кризових ситуацій, екологічному, цифровому та стійкому відновленню економіки, включаючи підтримку збереження робочих місць, схеми скороченої зайнятості та підтримку самозайнятих осіб. Дані проекти сприятимуть створенню робочих місць і заходам із працевлаштування молоді, розвитку систем охорони здоров'я та забезпеченню оборотним капіталом та інвестиційній підтримці для малих і середніх підприємств. REACT-EU підтримуватиме найважливіші сектори у забезпеченні належного відновлення після кризи COVID-19, його обсяг до 2023 року становить 47,5 млрд євро.

Політика згуртованості визначає перелік заходів, які не можуть бути підтримані Фондом згуртованості протягом 2021–2027 років, зокрема виведення з експлуатації або будівництво атомних електростанцій, інфраструктури аеропортів (за винятком віддалених регіонів) і деякі операції з утилізації відходів. Крім того, Фонду згуртованості не дозволяється підтримувати інвестиції в житло, якщо це не пов'язано зі сприянням енергоефективності або використанню відновлюваної енергії [8].

Протягом 2021–2027 років Європейський Союз виділить 42,6 млрд євро до Фонду згуртованості, включаючи 10 млрд євро для Інструменту з'єднання Європи з метою підтримки розвитку транс'європейської інфраструктури в таких сферах, як транспорт, енергетика та цифрові послуги. Рівень співфінансування може сягати до 85 % вартості проектів. Очікується, що 37 % загальних фінансових асигнувань Фонду згуртованості буде спрямовано на досягнення кліматичних цілей ЄС (табл. 1) [9].

Таблиця 1 – Асигнування Фонду згуртованості ЄС у 2021–2027 роках
Table 1 – Allocation of the EU Cohesion Fund in 2021–2027

Країна-член	Бюджет (млн євро)
Болгарія	1 467
Чехія	7 389
Естонія	952
Греція	3 508
Хорватія	1 372
Кіпр	207
Латвія	1 204
Литва	1 645
Угорщина	3 015
Мальта	192
Польща	10 750
Португалія	3 946
Румунія	4 094
Словенія	834
Словаччина	1 868
Всього	42 556

Розподіл фінансових ресурсів ЄС, спрямованих на політику згуртованості, зосереджено на двох основних цілях:

1) інвестиції для робочих місць і зростання – з метою зміцнення ринку праці та регіональної економіки;

2) європейське територіальне співробітництво – підтримка згуртованості ЄС шляхом співпраці на транскордонному, транснаціональному та міжрегіональному рівнях.

Ресурси для цілі «Інвестиції для робочих місць і зростання» становитимуть загальну суму 322,3 млрд євро і будуть розподілені наступним чином:

– 202,3 млрд євро для менш розвинених регіонів;

– 47,8 млрд євро для регіонів з перехідною економікою;

– 27,2 млрд євро для більш розвинених регіонів;

– 42,6 млрд євро для держав-членів, які підтримуються Фондом згуртування (з них 10 млрд євро буде витрачено на інструмент Connecting Europe Facility);

– 1 928 млн євро як додаткове фінансування для найвіддаленіших регіонів;

– 500 млн євро на міжрегіональні інноваційні інвестиції.

Ресурси для цілі «Європейське територіальне співробітництво» (Interreg) становитимуть загальну суму 8 050 млн євро та розподілятимуться таким чином:

– 5 812 мільйонів євро на морську та сухопутну транскордонну співпрацю;

– 1 466 млн євро на транснаціональне співробітництво;

– 490 млн євро на міжрегіональне співробітництво;

– 281 млн євро на співпрацю з найвіддаленішими регіонами.

Європейський Союз також підтримує розвиток таких своїх найвіддаленіших регіонів: Гваделупа, Французька Гвіана, Реюньйон, Мартиніка, Майотта та Сен-Мартен (Франція), Азорські острови та Мадейра (Португалія) і Канарські острови (Іспанія). Метою цієї підтримки є компенсація обмежень, що виникають через географічну віддаленість цих регіонів. Близько п'яти мільйонів осіб живуть у найвіддаленіших регіонах, деякі з яких зазнали значного зростання населення внаслідок внутрішньої міграції. Темпи природного приросту населення також відносно високі, в більшості цих регіонів населення набагато молодше, ніж на материковій частині ЄС. У 2020 році рівень зайнятості в усіх віддалених регіонах був нижчим за середній показник по ЄС, коливаючись від 43 % на Майотті до 71 % на Азорських островах. Лише останній мав рівень безробіття нижчий за середній показник по ЄС (6,1 %), а на Канарських островах і Майотті рівень безробіття був більш ніж утричі вищий за середній. Незважаючи на високий рівень безробіття, Канарські острови є єдиним найвіддаленішим регіоном, де частка осіб у віці 25–64 років із вищою освітою вища за середній показник по ЄС (34,4 % у 2020 році) (табл. 2) [10].

Незважаючи на велику відстань, що відокремлює їх від європейського континенту, найвіддаленіші регіони є невід'ємною частиною Європейського Союзу, і законодавство та угоди ЄС повністю застосовуються на їхній території. Однак через їхнє особливе географічне розташування та пов'язані з цим труднощі політику ЄС довелося адаптувати до їхньої ситуації.

Відповідні заходи стосуються, зокрема, таких сфер, як митна та торговельна політика, фіскальна політика, вільні зони, політика сільського господарства та рибальства, а також умови постачання сировини й основних споживчих товарів. Крім того, правила щодо державної допомоги та умови доступу до фондів і програм ЄС можуть бути адаптовані до потреб цих регіонів (наприклад, спеціальні асигнування Європейського фонду регіонального розвитку).

Європейське територіальне співробітництво є важливою ціллю політики згуртованості, яка спрямована на вирішення проблем через кордони та на спільний розвиток потенціалу територій. Співпраця підтримується Європейським фондом регіонального розвитку через такі ключові компоненти: транскордонне співробітництво, транснаціональне співробітництво та міжрегіональне співробітництво. Транскордонне співробітництво спрямоване на вирішення спільних проблем і використання потенціалу зростання в прикордонних областях, одночасно посилюючи процес співпраці з метою загального гармонійного розвитку ЄС. Транснаціональне співробітництво підтримує широкий спектр проєктних інвестицій, пов'язаних з інноваціями та переходом до «зелених» і цифрових технологій. Міжрегіональне співробітництво сприяє обміну та передачі досвіду успішних регіонів, це інструмент для зміцнення згуртованості та подолання поточних і майбутніх викликів. Співробітництво в найвіддаленіших регіонах має на меті дозволити найвіддаленішим регіонам співпрацювати з сусідніми країнами та територіями найбільш ефективним.

Таблиця 2 – Дані про найвіддаленіші регіони ЄС, 2022 рік
Table 2 – Data on the most remote regions of the EU, 2022

Країни	Відстань від столиці (км)	Площа (км ²)	Населення	ВВП на душу населення у відсотках від середнього по ЄС
ЄС-27	–	4 225 127	446 828 803	100
Франція	–	638 475	67 842 582	104
Португалія	–	92 227	10 352 042	76
Іспанія	–	505 983	47 432 805	83
Азорські острови	1 548	2 322	236 488	67
Канарські острови	1 850 (середнє для всіх островів)	7 447	2 252 237	62
Гваделупа	7 578	1 685	407 810	69
Французька Гвіана	7 841	83 751	296 058	46
Мадейра	1 041	802	251 182	69
Мартиніка	7 641	1 108	352 205	76
Реюньон	9 921	2 504	869 993	68
Сен-Мартен	6 700	86	32 358	–
Майотта	8 444	367	299 022	30

Варто додати, що протягом 2021–2027 років планується виділити близько 8 млрд євро для розвитку співробітництва в ЄС, а саме:

– 72,2% (тобто загалом 5 812 790 000 євро) для сухопутного та морського транскордонного співробітництва;

– 6,1% (тобто загалом 490 000 000 євро) на міжрегіональне співробітництво;

– 3,5% (тобто загалом 281 210 000 євро) для співпраці з найвіддаленішими регіонами.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Таким чином, політика згуртованості є важливою інвестиційною політикою Європейського Союзу, яка забезпечує переваги для всіх регіонів і міст ЄС та підтримує економічне зростання, створення робочих місць, конкурентоспроможність бізнесу, сталий розвиток і захист навколишнього середовища. Для сприяння загальному гармонійному розвитку Європейський Союз зміцнює свою економічну, соціальну та територіальну єдність. Зокрема, ЄС прагне зменшити диспропорції між рівнями розвитку різних регіонів. Серед відповідних регіонів особлива увага приділяється сільській місцевості, територіям, які постраждали від індустріального переходу, регіонам, що страждають від

серйозних і постійних природних чи демографічних недоліків, таким як найпівнічніші регіони з дуже низькою щільністю населення, а також острівні регіони, прикордонні та гірські райони.

PERELIK POSILANЬ

1. The official website of the European Parliament. Retrieved from <https://www.europarl.europa.eu/portal/en/>.

2. Козак Л.С., Федорук О.В. «Зелений» тренд структурних змін та бізнес-ініціативи щодо сталого розвитку економіки на глобальному та національному рівнях. Науковий журнал «Автомобільні дороги і дорожнє будівництво». 2022. Випуск 111. С. 298—309. URL: <http://doi.org/10.33744/0365-8171-2022-111-298-309>.

3. The official website of the European Union. Retrieved from https://commission.europa.eu/index_en/.

4. Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/>.

5. Представництво України при Європейському Союзі та Європейському Співтоваристві з атомної енергії [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua/ukraine-eu/relations/>.

6. Структурні трансформації у світовій економіці: виклики для України: аналітична доповідь / В. Сіденко та ін. Київ: Заповіт, 2017. 182 с.

7. New Cohesion Policy. Retrieved from https://ec.europa.eu/regional_policy/2021-2027_en/.

8. Kozak L., Fedoruk O., Zaplitna T. Strategic Vectors of Sustainable Development of Ukraine's Economy in the Context of World Economic Dominants. In: Alareeni B., Hamdan A. (eds). Innovation of Businesses, and Digitalization during Covid-19 Pandemic. ICBT. Lecture Notes in Networks and Systems. 2022. Volume 488. Springer, Cham. P. 319—338. URL: https://doi.org/10.1007/978-3-031-08090-6_19

9. Economic, social and territorial cohesion. Retrieved from <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/93/economic-social-and-territorial-cohesion/>.

10. Sustainable development in the European – Union Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context – 2023 edition. Retrieved from <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/15234730/16817772/KS-04-23-184-EN-N.pdf/845a1782-998d-a767-b097-f22ebe93d422?t=1688373085450&download=true/>.

REFERENCES

1. The official website of the European Parliament. Retrieved from <https://www.europarl.europa.eu/portal/en/>.

2. Kozak L.S., Fedoruk O.V. «Zelenyi» trend strukturykh zmin ta biznes-initsiatyvy shchodo staloho rozvytku ekonomiky na hlobalnomu ta natsionalnomu rivniakh [Green trend of structural changes and business initiatives for the sustainable development of the economy at the global and national levels]. Naukovyi zhurnal «Avtomobilni dorohy i dorozhnie budivnytstvo» [Scientific and Technical Journal «Automobile Roads and Road Construction»], 2022, issue 111, pp. 298–309. Access mode: <http://doi.org/10.33744/0365-8171-2022-111-298-309>.

3. The official website of the European Union. Retrieved from https://commission.europa.eu/index_en/.

4. Ofitsiynyi sait Ministerstva zakordonnykh sprav Ukrainy [The official site of the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine]. Retrieved from <http://www.mfa.gov.ua/>.

5. Predstavnytstvo Ukrainy pry Yevropeiskomu Soiuzi ta Yevropeiskomu Spivtovarystvi z atomnoi enerhii [Mission of Ukraine to the European Union] [Electronic resource]. Retrieved from: <http://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua/ukraine-eu/relations/>.

6. Sidenko V. Strukturni transformatsii u svitovii ekonomitsi: vyklyky dlia Ukrainy [Structural transformations in the world economy: challenges for Ukraine]. Kyiv, Zapovit Publ., 2017, 182 p.

7. New Cohesion Policy. Retrieved from https://ec.europa.eu/regional_policy/2021-2027_en/.

8. Kozak L., Fedoruk O., Zaplitna T. Strategic Vectors of Sustainable Development of Ukraine's Economy in the Context of World Economic Dominants. In: Alareeni B., Hamdan A. (eds). Innovation of Businesses, and Digitalization during Covid-19 Pandemic. ICBT. Lecture Notes in Networks and Systems. 2022. Volume 488. Springer, Cham. P. 319—338. URL: https://doi.org/10.1007/978-3-031-08090-6_19

9. Economic, social and territorial cohesion. Retrieved from <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/93/economic-social-and-territorial-cohesion/>.

10. Sustainable development in the European – Union Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context – 2023 edition. Retrieved from <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/15234730/16817772/KS-04-23-184-EN-N.pdf/845a1782-998d-a767-b097-f22e93d422?t=1688373085450&download=true/>.

РЕФЕРАТ

Козак Л.С. Особливості реалізації політики згуртованості Європейського Союзу в контексті впровадження стратегії сталого економічного розвитку / Л.С. Козак, О.В. Федорук // Вісник Національного транспортного університету. Серія «Економічні науки». Науковий, науково-виробничий журнал. – К.: НТУ, 2024. – Вип. 2 (59).

У статті досліджено особливості реалізації політики згуртованості Європейського Союзу в контексті впровадження стратегії сталого економічного розвитку; систематизовано напрями реалізації політики згуртованості Європейського Союзу; з'ясовано значення Європейського інвестиційного банку в реалізації політики згуртованості ЄС; досліджено напрями розвитку європейського територіального співробітництва як важливої цілі політики згуртованості.

Об'єкт дослідження – політика згуртованості Європейського Союзу.

Мета дослідження – підвищення ефективності реалізації політики згуртованості Європейського Союзу в контексті впровадження стратегії сталого економічного розвитку.

Методи дослідження – абстрагування, аналіз і синтез, індукція та дедукція, системний підхід.

Політика згуртованості ЄС допомагає кожному регіону повністю розкрити свій потенціал, а Європейському Союзу загалом – покращити рівень життя та загальний добробут. Політика згуртованості Європейського Союзу також допомагає забезпечити відсутність економічних розривів між країнами та різними регіонами в одній країні, підтримує ключові цілі ЄС, такі як зелений і цифровий перехід.

Для сприяння загальному гармонійному розвитку Європейський Союз зміцнює свою економічну, соціальну та територіальну єдність. Європейський Союз присвячує значну частину своєї діяльності та бюджету зменшенню диспропорцій між регіонами, особливо в сільській місцевості, районах, які постраждали від індустріального переходу, регіонах, що страждають від серйозних і постійних природних або демографічних недоліків. ЄС підтримує досягнення цих цілей шляхом використання європейських структурних та інвестиційних фондів.

Прогнозні припущення щодо розвитку об'єкта дослідження – удосконалення механізму реалізації політики згуртованості Європейського Союзу в контексті впровадження стратегії сталого економічного розвитку.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ПОЛІТИКА ЗГУРТОВАНОСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ, СТРАТЕГІЯ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ, ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ, ЄВРОПЕЙСЬКІ СТРУКТУРНІ ТА ІНВЕСТИЦІЙНІ ФОНДИ, ПОТЕНЦІАЛ ЗРОСТАННЯ, ІНВЕСТИЦІЇ В РОЗВИТОК, ТРАНСНАЦІОНАЛЬНЕ ЕКОНОМІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО.

ABSTRACT

Kozak L.S., Fedoruk O.V. Peculiarities of implementation of the European Union cohesion policy in the context of sustainable economic development strategy implementation. Visnyk National Transport University. Series «Economic sciences». Scientific, scientific and industrial journal. – K.: NTU, 2024. – Issue 2 (59).

The article examines the peculiarities of implementation of the European Union cohesion policy in the context of implementation of the sustainable economic development strategy; systematizes the directions of implementation of the European Union cohesion policy; clarifies the importance of the European Investment Bank in the implementation of the EU cohesion policy; and explores the directions of development of European territorial cooperation as an important goal of the cohesion policy.

Object of research – European Union cohesion policy.

Purpose of study – improving the effectiveness of the European Union's cohesion policy in the context of implementing a sustainable economic development strategy.

Methods of research – abstraction, analysis and synthesis, induction and deduction, systematic approach.

EU cohesion policy helps each region to reach its full potential and the European Union as a whole to improve living standards and overall well-being. The EU's cohesion policy also helps to ensure that there are no economic gaps between countries and different regions within the same country, and supports key EU goals such as the green and digital transition.

To promote overall harmonious development, the European Union is strengthening its economic, social and territorial cohesion. The European Union dedicates a significant part of its activities and budget to reducing disparities between regions, especially in rural areas, areas affected by industrial transition, and regions suffering from serious and persistent natural or demographic disadvantages. The EU supports the achievement of these goals through the use of European structural and investment funds.

Forecast assumptions about the object of study – improving the mechanism for implementing the EU cohesion policy in the context of implementing the sustainable economic development strategy.

KEYWORDS: EUROPEAN UNION COHESION POLICY, SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT STRATEGIES, ECONOMIC INTEGRATION, EUROPEAN STRUCTURAL AND INVESTMENT FUNDS, GROWTH POTENTIAL, DEVELOPMENT INVESTMENTS, TRANSNATIONAL ECONOMIC COOPERATION.

АВТОРИ:

Козак Людмила Степанівна, кандидат економічних наук, професор, Національний транспортний університет, завідувач кафедри «Економіка», e-mail: lskozak1@gmail.com, тел. +380442803016, Україна, 01010, м. Київ, вул. М. Омеляновича-Павленка, 1, к. 314, orcid.org/0000-0003-3995-172X.

Федорук Олеся Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент, Національний транспортний університет, доцент кафедри «Економіка», e-mail: olesiavfedoruk@gmail.com, тел. +380442803016, Україна, 01010, м. Київ, вул. М. Омеляновича-Павленка, 1, к. 314, orcid.org/0000-0002-7402-4174.

AUTHOR:

Kozak Liudmyla S., Ph.D., professor, National Transport University, head, department of Economics, e-mail: lskozak1@gmail.com, tel. +380442803016, Ukraine, 01010, Kyiv, M. Omelianovycha-Pavlenka str., 1, of. 314, orcid.org/0000-0003-3995-172X.

Fedoruk Olesia V., Ph.D., associate professor, National Transport University, associate professor, department of Economics, e-mail: olesiavfedoruk@gmail.com, tel. +380442803016, Ukraine, 01010, Kyiv, M. Omelianovycha-Pavlenka str., 1, of. 314, orcid.org/0000-0002-7402-4174.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Гречан А.П., доктор економічних наук, професор, Національний транспортний університет, професор кафедри «Економіка», Київ, Україна.

Бондаренко Є.В., доктор економічних наук, професор, президент Української академії інвестицій в науку і будівництво, Київ, Україна.

REVIEWER:

Grechan A.P., Ph.D., Economics (Dr.), professor, National Transport University, professor, department of Economics, Kyiv, Ukraine.

Bondarenko Ye.V., Ph.D., Economics (Dr.), professor, President of Ukrainian Academy of Investment in Science and Construction, Kyiv, Ukraine.